

Spis treści

Zamiast wprowadzenia	9
Uzasadnienie wyboru problematyki	9
Deskrypcja metodologicznych i organizacyjnych podstaw badań o orientacji jakościowej	17
Szczegółowy opis struktury i zawartości merytorycznej monografii	25
Słowo do czytelników – odbiorców i twórców kultury	28

Rozdział pierwszy

Zazdrość i terminy zbliżone pod względem semantycznym

Uściślenia leksykalne oraz wartościowanie zazdrości

Zazdrość jako złożony stan emocjonalny współtworzony przez komponenty: niepokój i pożądlivość	31
Zawiść – etap zaawansowany emocji zazdrości	36
Nienawiść – połączenie wrogości z zawiścią	40
Nieżyczliwość i nieprzychylność	42
Próżność – nadmierne pragnienie uznania społecznego	43
Zachłanność i chciwość, czyli niepohamowana chęć posiadania cudzych dóbr	44
Współzawodnictwo, rywalizacja, konkurencja	48
Podsumowanie	53

Rozdział drugi

Typy, poziomy, fazy oraz trwałość zazdrości

Zazdrość – jedna czy wiele? O typach zazdrości	59
Poziomy zazdrości	63
Fazy zazdrości nadawczej i reakcji odbiorcy na zazdrość	65
Trwałość czy zmienność odczuwanej zazdrości?	66
Podsumowanie	68

Rozdział trzeci

Mechanizm, przyczyny, przedmioty zazdrości wśród naukowców

Zazdrość jako mechanizm afektywny służący przetrwaniu człowieka	73
---	----

Przyczyny zazdrości	76
Relacje panujące w rodzinie macierzystej	76
Nieprawidłowe rozwiązania systemowe i organizacyjne w instytucjach publicznych	78
Dyskurs medialny obfitujący w ekspresję emocji negatywnych	83
Powszechny konsumeryzm i merkantylnizm	85
Nieprawidłowa samoocena oraz stosunek do wysiłku – niedobór pracowitości	88
Deprywacja potrzeb samorealizacji i uznania społecznego	89
Niski status społeczny połączony z usilnym dążeniem do jego podwyższenia	91
Deficyt kontroli wolicjonalnej	92
Niezadowolnienie z życia i defetyzm	93
Zazdrość – mankament w pracy naukowej. Przedmioty zazdrości wśród pracowników uczelni wyższych	95
Podsumowanie	99

Rozdział czwarty

Przejawy zazdrości w środowisku naukowców

Ekspresja emocji zazdrości wśród mężczyzn i kobiet	105
Psychiczne i somatyczne przejawy zazdrości	106
Behawioralne przejawy zazdrości	109
Kompulsywne porównywanie siebie z innymi ludźmi	109
Wzbudzanie zazdrości w otoczeniu społecznym jako forma manipulacji	110
Niedociekanie prawdy, niejasny przekaz komunikatów i podtrzymywanie bezładu organizacyjnego	111
Wrogość wobec ludzi mających wyższy status społeczny	112
Imitacja zakresu zainteresowań naukowych oraz problematyki badawczej	113
Dyskredytacja, czyli umniejszanie dokonań i zasług rzekomych przeciwników	114
Uszczuplanie zasobów konkurenta	119
Przejawy zazdrości doznane od współpracowników z jednej uczelni	120
Przejawy zazdrości doznane od pracowników innych uczelni	123
Podsumowanie	125

Rozdział piąty

Naukowcy o skutkach zazdrości w ich pracy naukowej

Prawdopodobne skutki zazdrości dla człowieka przejawiającego tę emocję negatywną	131
Cierpienie psychiczne	131
Resentyment	133
Zakłócenia komunikacji interpersonalnej i poczucie osamotnienia	135
Nabywanie innych niekorzystnych cech charakteru i zachowania	135
Inklinacja negatywna i obniżenie poziomu jakości życia	138

Niepochlebna opinia społeczna	139
Narażenie na marginalizację społeczną	139
Zagrożenie indywidualnego rozwoju naukowego	140
Prawdopodobne skutki, jakie doznający zazdrości ponosi od otoczenia społecznego	141
Zachwianie obrazu świata, innych ludzi i siebie	141
Rodzenie emocji i uczuć negatywnych wśród pracowników, którym inni zazdroszczą	142
Odczuwanie braku wsparcia naukowego	143
Narażenie na nieuzasadnioną krytykę i reakcje hiperkrytyczne	144
Podleganie nieprawidłowemu doborowi kadry, negatywnej rotacji i fluktuacji pracowników	146
Doświadczanie ostracyzmu środowiskowego, mobbingu i konfliktów interpersonalnych	151
Uświadczanie utrudnienia rozwoju naukowego bądź opóźnienia awansu zawodowego	153
Próby nieformalnej ingerencji w ocenę/opinię merytoryczną projektów i prac naukowych oraz w postępowanie awansowe	157
Aranżowanie sytuacji stanowiących niebezpieczeństwo dla pozytywnego wizerunku pracownika ubiegającego się o stopień bądź tytuł naukowy	158
(Za)hamowanie kreatywności utalentowanych naukowców	159
Podsumowanie	161

Rozdział szósty

Wartości, dyspozycje i postawy naukowców będące przeciwieństwem zazdrości

Współwystępowanie wdzięczności, szczodrości, hojności, bezinteresowności	165
Uczynność i skromność związane z przekonaniem uczonych o służebności względem ludzkości i nauki	168
Podziw, uznanie, szacunek, poważanie	171
Niezlomność w dążeniu do poznania prawdy	173
Sprawowanie pieczy nad rozwojem naukowym własnym i współpracowników	174
Zamiłowanie do pracy badawczej i wrażliwość na przejawy oryginalności dzieł naukowych	177
Niechęć do formalizmu oraz bliskość uczuciowa między naukowcami: relacje koleżeńskie i przyjacielskie	179
Pochodne wolności: otwartość, tolerancja, niezależność intelektualna	183
Niezawisłość moralna, wspaniałość i autentyczność	186
Uczciwość i odwaga afirmacji życia	189
Podsumowanie	193

Rozdział siódmy

Zapobieganie i rugowanie zazdrości w procesie edukacyjnym
adeptów nauki oraz młodych naukowców

Zasady wychowania i samowychowania moralnego wspomagające zapobieganie zazdrości	197
Metody rugowania zazdrości	201
Refleksja i autorefleksja – wysiłek wolicjonalny zmierzający do eliminacji zazdrości	201
Przewycięzanie stereotypów oraz nieuleganie złudzeniom	207
Rozwijanie zalet – antidotum na destrukcyjną zazdrość	210
Redukowanie perfekcjonizmu predysponującego do przejawiania zazdrości	212
Wypracowanie tradycji świętowania własnych i cudzych osiągnięć, zwłaszcza sukcesów współpracowników	213
Niewzmacnianie zachowania wynikającego z zazdrości oraz wykazywanie bezcelowości tego stanu emocjonalnego	218
Kodeks etyki zawodowej – środek pomocny w ukierunkowaniu emocji zazdrości na realizację celów konstruktywnych społecznie	219
Zmiana bądź modyfikacja procedur instytucjonalnych w celu przewyciężenia zachowania negatywnego motywowanego zazdrością	221
Podsumowanie	224
Zakończenie	231
Bibliografia	245
Indeks osobowy	261
Nota o autorce	269
Summary	275
Zusammenfassung	279